

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜNDE YÜRÜTÜLEN LİSANS PROGRAMI

Doç. Dr. İlhan KUM

Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi ve bunun sonucu olarak bilimsel araştırmaya dayanan yayınların büyük bir hızla artması nedeni ile dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de kütüphanecilik, dokümantasyon ve enformasyon bilimleri alanlarında iyi yetişmiş araştırmacılar, yöneticiler, uygulayıcılar ve eğitimcilere duyulan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle Ankara ve İstanbul Üniversitelerinden sonra Hacettepe Üniversitesi'nde de kütüphanecilik eğitimi programları açılmasına karar verilmiş ve Ekim 1972'de bilim uzmanlığı ve doktora, Ekim 1974'de de lisans programlarına başlanmıştır.

Bu yazımızda Hacettepe Üniversitesi'nin Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü tarafından yürütülen lisans programının tanıtılmasına çalışacağız.

Bu program beşinci öğretim yılını tamamlamış olup halen 156 öğrenci kayıtlıdır. 27 öğrenci lisans programını tamamlayarak mezun olmuş ve ülkemizin çeşitli kuruluşlarında çalışmaya başlamışlardır.

Bölümün programı yapılırken kütüphanecilik alanında son yıllarda yer alan yenilik ve gelişmeleri yakından izleyerek, kitaptan mikrofilme ve bilgisayar bantlarına kadar her çeşit dokümanı bilimsel yöntemle toplayıp, düzenleyecek ve okuyucusuna sunacak kütüphaneci kadrosuna duyulan ihtiyaç gözönünde tutulmuştur. Ülkemizin çok zengin kültür hazinelerinin yeterince değerlendirilmesi ve tanıtılması da program hazırlanırken üzerinde titizlikle durulan hususlar olmuştur.

Bölüme girme hakkını kazanmış olan öğrenciler Hacettepe Üniversitesi'nin tüm bölümlerinde olduğu gibi hazırlık sınıfında bir yıl süre ile İngilizce öğrenimi görmektedirler. Hazırlık sınıfını başarı ile tamamlayan veya hazırlık sınıfı okumadan girmiş oldukları yerlerlik sınavında başarı kazanan öğrenciler, bölüme kayıtlarını yaptırabilirler. Kütüphanecilik bilimi ve mesleği literatürünün geniş çapta İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde olduğu gözönüne alınarak, bir yıl İngilizce öğrenimi yapmış olmalarına rağmen bu öğrencilerin iki yıl süre ile haftada üçer saatlik İngilizce ile Fransızca veya Almanca dillerinden seçecekleri birini takip etmeleri öngörülmüştür. Ayrıca ülkemiz kütüphanelerinde bulunan çok zengin nadir eserleri değerlendirebilmeleri için öğrencilerin iki yıl süre ile Osmanlıca dersi ile Arapça veya Farsça dillerinden birini seçerek almaları programlanmıştır.

Bölüme yeni gelen öğrencilere kütüphanecilik bilim ve mesleğinin tanıtılmasına çalışılan ve bu alanda yer alan gelişmelere değinilen **Kütüphaneciliğe Giriş** ve kitap, kütüphane ve matbaanın tarihçesi ile, kitabın fiziksel olarak meydana gelmesinin incelendiği **Kitap ve Kütüphanelerin Gelişimi** dersleri birinci yılın önemli meslek dersleri arasındadır. Birinci yılın ikinci sömestresinde okutulan **Transkripsiyon ve Transliterasyon** dersinde çeşitli alfabelerin tanıtılmasına çalışılmakta ve özellikle arap alfabesinden lâtin alfabesine geçiş üzerinde durulmaktadır.

Programın ilk iki sömestresinde **Sosyal Antropoloji, Bilim Tarihi, Psikolojiye Giriş** gibi kütüphaneciler için çok yararlı genel kültür dersleri ve kütüphanecilik mesleğinin uygulanması sırasında veya bu alanda yapılacak araştırmalarda daima ihtiyaç duyulan **Uygulamalı Temel İstatistik** dersleri verilmektedir.

İkinci yılın birinci sömestresinde verilen **Araştırma Metodları** dersinde çeşitli disiplinlerde kullanılan metodlar incelenmektedir. İkinci ve üçüncü yıllarda programlanmış **Kataloglama ve Sınıflama** dersinde kütüphane koleksiyonlarının tanımı ile bu koleksiyonların sınıflandırılması ve kataloglanması ile ilgili sistem ve teknikler öğretilmektedir. Üçüncü ve dördüncü yıllarda programlanmış **Müracaat ve Bibliyografya** dersinde ise, kütüphanelerde toplanan bilginin okuyucu ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde kullanılması, çeşitli müracaat **kaynaklarının** incelenmesi ele alınır, belli konularda bibliyografya hazırlanması teknikleri incelenir. **Kütüphane İşlemleri**

dersinde kütüphanelerde uygulanmakta olan ödünç verme, materyal sağlama, depolama, ciltleme ve benzeri işlemler tanıtılır ve kitap seçimi ilkeleri üzerinde durulur. **Sürelî Yayınlar** dersinde sürelî yayınlar tanımlanır ve bunların sağlanması ve yarara sunulması ile ilgili sorunlar incelenir.

Üçüncü ve dördüncü yıllarda okutulan **Elektronik Bilgi İşleme Giriş, Bilginin Otomasyonu, Bilgisayar Programlaması, Sistem Analizi** derslerinde bilgisayarların kütüphanecilik alanında kullanılması ile sağlanan yararların yanında değişik türdeki kütüphanelerde, dokümantasyon ve enformasyon merkezlerinde toplanan bilgilerin mekanizasyonu, bilginin elde edilme ve kullanılma sistemlerinin analiz, düzenleme, değerlendirme ve kontrolünde kullanılan yöntem ve araçlar incelenir. Bu dersler Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü ve Bilgi İşlem Merkezi elemanları tarafından verilmektedir.

Doğu ve Batı kültürlerinin ürünü olan nadir eserlerin bilim adamları ve araştırmacıların hizmetine sunulabilmesi için değerlendirme, kataloglama, sınıflandırma, belirli konularda bibliyografya hazırlama, bakım ve koruma teknikleri ve bu nitelikteki eserlerin toplandığı kütüphanelerin incelenmesi, **Nadir Eserler Kütüphaneciliği** dersinin amacını teşkil eder.

Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı dersinde yönetimin temel ilkeleri, sevk ve idare yöntemleri incelenir, kütüphanecilikle ilgili kanun ve yönetmelikler üzerinde durulur.

Öğrencilerin bölümde verilen teorik ve uygulamalı derslerde kazandıkları bilgi ve becerileri gerçek kütüphanelerde izleyebilmelerinin ve uygulamaya koymalarının önemi gözönünde tutularak dördüncü ve altıncı sömestrelere sonra, herbiri dörder hafta olmak üzere toplam sekiz haftalık staj yapmaları öngörülmüştür. Birinci dört haftalık staj Hacettepe Üniversitesi Kütüphanelerinde (Beytepe Merkez ve Hacettepe Tıp Kütüphaneleri), ikinci dört haftalık staj ise üniversite dışında Bölümce onaylanan çeşitli kütüphanelerde yapılır. Öğrenciler staj döneminde saptanan kütüphanelerin çeşitli bölümlerinde görgü ve uygulama çalışması yaparlar. Çalıştıkları kütüphanelerin sorumluları öğrencilerin çalışmasını değerlendiren bir raporu Bölüm Başkanı'na gönderir. Ayrıca öğrencilerden de yaptıkları çalışmalar hakkında bir rapor yazmaları istenir. Bu staj çalışmaları zorunlu olup, stajı eksik olan veya staj süresinde başarı göstermeyen öğrenciler Bölüm'den mezun olamazlar.

Bölüm açıldığı zaman hazırlanmış olan ilk program beş yıl süre ile uygulandıktan sonra Bölüm Kurulu tarafından yapılan yoğun toplantılarda titizlikle gözden geçirilmiş ve beş yıllık tecrübeden yararlanılarak eksiklikler ve aksaklıkların saptanmasına çalışılmıştır. Bu çalışmalar sonunda bazı değişiklikler yapılmış, örneğin seçmeli olarak birer sömestrelilik **Dokümantasyon ve Arşiv** dersleri eklenmiştir. Önceki programda kütüphane tipleri olarak okutulan ders; **Araştırma Kütüphaneleri, Halk Kütüphaneleri, Okul Kütüphaneleri ve Çocuk Kütüphaneleri** olarak bölünmüş ve öğrencilere çeşitli türdeki kütüphaneler hakkında daha geniş bilgi kazanmaları olanağı sağlanmıştır. Böylece son şeklini alan program Ekim 1979'da Fakülte Kurulu'ndan geçirilerek yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. (Programın son şekli yazının sonunda tablo halinde verilmiştir).

Hiç bir öğretim programının, özellikle son yıllarda hızlı bir gelişme ve değişme içinde olan kütüphanecilik gibi dinamik bir bilim ve meslek alanında eleman yetiştirmeyi öngörerek hazırlanmış bir programın uzun yıllar değişmeden uygulanması beklenemez. Bu nedenle Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü öğretim kadrosu uygulanmakta olan programdaki eksiklikleri ve aksaklıkları çok yakından izleyecekler ve bu nedenle meslekdaşlarının önerilerini dikkatle inceleyeceklerdir.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ
DERS PROGRAMI

I. YIL

GÜZ SÖMESTRESİ	Haftada Okutulan Ders	
	TEORİK	PRATİK
Kütüphaneciliğe Giriş I	3	—
Kitap ve Kütüphanelerin Gelişimi I	1	—
Osmanlıca I	3	—
İngilizce I	3	—
Psikolojiye Giriş	3	—
Sosyal Antropolojiye Giriş	3	—
Uygulamalı Temel İstatistik I	2	2
TOPLAM		20

BAHAR SÖMESTRESİ

Kütüphaneciliğe Giriş II	3	—
Kitap ve Kütüphanelerin Gelişimi II	1	—
Osmanlıca II	3	—
İngilizce II	3	—
Transkripsiyon ve Transliterasyon	2	—
Uygulamalı Temel İstatistik II	2	2
Bilim Tarihi	3	—
TOPLAM	19	

II. YIL

GÜZ SÖMESTRESİ	Haftada Okutulan Ders Saati	
	TEORİK	PRATİK
Araştırma Metodları	3	—
Kataloglama ve Sınıflama I	3	—
Müracaat ve Bibliyografya I	3	—
Osmanlıca III	3	—
İngilizce III	3	—
Devrim Tarihi	2	—
TOPLAM	20	

BAHAR SÖMESTRESİ

Kataloglama ve Sınıflama II	3	—
Kataloglama ve Sınıflama - Uygulama	—	2
Müracaat ve Bibliyografya II	3	—
Kütüphane İşlemleri I	1	2
Osmanlıca IV	3	—
İngilizce IV	3	—
Staj I	—	—
Devrim Tarihi	2	—
Seçmeli Ders		
Arapça II		
Farsça II	3	—
TOPLAM	22	

III. YIL

Haftada Okutulan Ders
Saati

GÜZ SÖMESTRESİ

TEORİK

PRATİK

Kataloglama ve Sınıflama-Uygulama	—	2
Müracaat ve Bibliyografya-Uygulama	—	2
Kütüphane İşlemleri II	1	2
Halk Kütüphaneleri	2	—
Araştırma Kütüphaneleri	2	—
Okul Kütüphaneleri	1	—
Nadir Eserler ve Nadir Eserler		
Kütüphaneciliği I	3	—
Elektronik Bilgi İşleme Giriş	3	—

Seçmeli Dersler

Arapça III		
Farsça III	3	—
Fransızca I		
Almanca I	1	4

TOPLAM

26

BAHAR SÖMESTRESİ

Sürelî Yayınlar	3	—
Çocuk Kütüphaneleri	1	2
Araştırma Kütüphaneleri II	2	—
Nadir Eserler ve Nadir Eserler		
Kütüphaneciliği II	3	—
Bilgisayar Programına Giriş	3	—
Staj II	—	—

Seçmeli Dersler

Arapça IV		
Farsça IV	3	—
Fransızca II		
Almanca II	1	4

TOPLAM

22

IV. YIL

GÜZ SÖMESTRESİ	Haftada Okutulan Ders Saati	
	TEORİK	PRATİK
Kitap Dışı Materyal	3	—
Sistem Analizine Giriş	3	—
Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı I	3	—
Seçmeli Dersler		
Nadir Eserler ve Nadir Eserler		
Kütüphaneciliği III	3	—
Dokümantasyon		
Fransızca III	1	4
Almanca III		
TOPLAM		17

BAHAR SÖMESTRESİ

Kataloglama ve Sınıflama III	1	—
Müracaat ve Bibliyografya-Uygulama	—	2
Bilginin Otomasyonu	3	—
Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı II	3	—
Seçmeli Dersler		
Nadir Eserler ve Nadir Eserler		
Kütüphaneciliği IV	3	—
Arşiv		
Fransızca IV	1	4
Almanca IV		
TOPLAM		17